JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
18 päivänä toukokuuta 2000 *

1. NV Koninklijke KNP BT (jäljempänä KNP) on 9.7.1998 jättämällään valituskirjelmällä hakenut muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-309/94, KNP BT vastaan komissio, 14.5.1998 antamaan tuomioon [1] (jäljempänä valituksenalainen tuomio).

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tällä tuomiolla osittain hyväksynyt kanteen, jonka KNP oli nostanut EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/C/33.833 — Kartonki) 13 päivänä heinäkuuta 1994 tehdystä komission päätöksestä 94/601/EY [2] (jäljempänä päätös), jossa komissio oli määrännyt 19:lle yhteisössä kartonkia tuottavalle ja toimittavalle yritykselle sakkoja EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 81 artiklan 1 kohta) rikkomisesta; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on alentanut valittajalle määrätyn sakon 3 000 000 ecusta 2 700 000 ecuun mutta hylännyt kanteen muilta osin.

3. KNP vaati kanteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kumottava päätös kokonaan tai osittain, kumottava sakko tai ainakin alennettava sitä ja ryhdyttävä tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

4. Täydellinen selvitys KNP:n päätöstä kohtaan esittämistä väitteistä ja niistä syistä, joiden vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että se voi hyväksyä nämä väitteet vain osittain, on valituksenalaisessa tuomiossa.

5. KNP vaatii valituksessaan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) kumoaa valituksenalaisen tuomion

2) kumoaa päätöksen ja kumoaa valittajalle määrätyn sakon tai alentaa sitä, siten kuin valittaja oli vaatinut 7.10.1994 nostamassaan kanteessa, taikka toissijaisesti palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta tämä kumoaisi päätöksen (osittain), ja

* Alkuperäinen kieli: ranska.
1 — Kok. 1998, s. II-1007.
2 — EYVL L 243, s. 1.

3) velvoittaa komission korvaamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

6. Komissio, joka on valitusvaiheessa vastapuolena ja joka oli vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa, vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1) hylkää valituksen ja

2) velvoittaa valittajan korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

7. KNP vetoaa vaatimustensa tueksi seuraaviin neljään valitusperusteeseen:

— ensimmäiseen valitusperusteeseen, joka on pääasiallinen valitusperuste ja jonka mukaan päätöstä oli perusteltu riittämättömästi valittajalle määrätyn sakon määräämisen osalta

— toiseen valitusperusteeseen, jonka mukaan sakkoa määrättäessä ei ollut otettu huomioon, että valittaja oli vetäytynyt kartellista vuoden 1989 lopussa tai että sen osallistuminen oli vuodesta 1990 alkaen ainakin ollut erittäin vähäistä

— kolmanteen valitusperusteeseen, joka koskee sitä, että sakkoa määrättäessä perusteena käytettyä liikevaihtoa määritettäessä on otettu huomioon valittajan ja sen tytäryhtiöiden muodostaman konsernin sisäinen myynti, ja

— neljänteen valitusperusteeseen, joka koskee sitä, että kilpailusääntöjen rikkomisen on Badische Kartonfabrikin (jäljempänä Badische), joka on eräs valittajan konserniin kuuluvista yhtiöistä, katsottu alkaneen vuoden 1986 puolivälissä.

8. Tarpeettoman toiston välttämiseksi valitusperusteita tarkastellaan tarpeen vaatiessa yksityiskohtaisesti sitä mukaa kuin niitä käsitellään.

Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee päätöksen perustelujen riittämättömyyttä sakon määräämisen osalta

9. Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt kumota päätös sen johdosta, että sen perustelut ovat suurelta osin riittämättömät sakon määräämisen osalta.

10. Valittajan mukaan päätöksessä ei ole minkäänlaista katsausta siihen, mitä menetelmää komissio on käyttänyt määrätäkseen sakon, joka olisi oikeassa suhteessa niiden eri yritysten liikevaihtoon, joiden osalta KNP:n on katsottu olevan vastuussa,

sekä siihen, kuinka pitkään ja kuinka aktiivisesti kukin näistä yrityksistä on osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen.

11. Koska tämä arvostelu on samanlaista kuin se, jota valittaja Mo och Domsjö AB on esittänyt asiassa C-283/98 P, viittaan tässä asiassa tänään esittämääni ratkaisuehdotukseen, jossa on selvitys syistä, joiden vuoksi valitusperuste on syytä hylätä.

Toinen valitusperuste, joka koskee sitä, miten sakkoa määrättäessä on otettu huomioon KNP:n osallistuminen kartelliin vuoden 1989 jälkeen

12. Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen "olisi pitänyt tuomiossaan tarkastella valittajan väitettä, jonka mukaan komissio toimi lainvastaisesti määrätessään valittajalle sakon, joka koski vuoden 1989 lopun jälkeisestä aikaa, tai jonka mukaan — toissijaisesti — komissio olisi saanut määrätä valittajalle vain erittäin pienen sakon, koska valittajan osallistuminen kartelliin oli ollut erittäin vähäistä".

13. Valittaja väittää siis, että valituksenalaisessa tuomiossa ei ole vastattu erääseen sen väitteeseen. On kuitenkin selvää, että tämä ei pidä paikkaansa, koska valituksenalaisen tuomion 55—59 kohdassa on nimenomaisesti keskitytty perustelemaan, miksi väite on hylättävä.

14. On siis todettava, että väite on perusteeton siltä osin kuin se koskee kannanoton puuttumista. On kuitenkin kysyttävä, pitäisikö väite ymmärtää eri tavalla eli siten, ettei valittaja moiti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole ottanut kantaa väitteeseen, vaan siitä, ettei se ole pitänyt sille esitettyä väitettä perusteltuna.

15. Jos KNP:n väite on ymmärrettävä tällä tavalla, väite on kuitenkin väistämättä jätettävä tutkimatta, kuten komissio on todennut, sillä väite ei sisällä perusteltua arvostelua ensimmäisen oikeusasteen noudattamaa päättelyä kohtaan, vaikka väite voisi ainoastaan tällöin olla muuta kuin pelkkää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyn argumentaation toistoa.

16. Valittaja arvostelee tämän saman valitusperusteen yhteydessä vielä sitä, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vuoden 1989 loppua seuranneen ajan osalta muuttanut komission määräämän sakon määrää, se on käyttänyt yrityksen liikevaihtoon sovellettavana prosenttiosuutena 7,5:tä prosenttia, mikä on valittajan mukaan epäasianmukaista, koska valittajan osallistuminen kartelliin oli ollut erittäin vähäistä, kuten myös komissio on myöntänyt päätöksessään.

17. Kuten komissio toteaa, tätä väitettä ei voida hyväksyä valitusta käsiteltäessä, koska siinä vaaditaan yhteisöjen tuomioistuinta katsomaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käyttänyt täyttä harkintavaltaansa virheellisesti, vaikka ei ole lainkaan tuotu esiin sellaisia

syitä, joiden vuoksi tällainen arvostelu olisi *oikeudellisesti* perusteltua.

18. Pelkästään se seikka, ettei valittaja hyväksy ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia sakon asianmukaisesta määrästä, ei ole valitusperuste.

19. Tämän toteamuksen perusteella ehdotan, että toinen valitusperuste osittain hylätään perusteettomana ja osittain jätetään tutkimatta tai että se jätetään kokonaan tutkimatta.

Kolmas valitusperuste, joka koskee konsernin sisäistä myyntiä vastaavan liikevaihdon huomioon ottamista sakkoa määrättäessä

20. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut väärässä ja rikkonut yhteisön oikeutta, kun se on todennut valituksenalaisen tuomion 112 kohdassa, että konsernin sisäisestä kartonginmyynnistä "on todettava, ettei kantaja ole esittänyt mitään todisteita, joilla voitaisiin näyttää toteen, ettei komission olisi pitänyt ottaa tätä myyntiä huomioon sakkoa laskiessaan".

21. Siitä, miten KNP kehittelee tätä valitusperustetta, ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kohtaan esitetään useita eri moitteita.

22. Valittajan mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ensinnäkin ollut väärässä todetessaan, ettei valittaja ollut esittänyt "mitään todisteita", vaikka valittajan asianajajan muistiinpanoista ilmenee valittajan väittäneen istunnossa, ettei sisäisellä liikevaihdolla ollut merkitystä.

23. Seuraavaksi valittaja katsoo, että edellä lainatun katkelman, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valittajan vaatimuksen, perusteella voidaan katsoa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin rikkonut perusteluvelvollisuuttaan.

24. Valittaja väittää vielä, että sillä, että sisäinen myynti otettiin huomioon määritettäessä sakon suuruuden määräämisessä käytettävää liikevaihtoa, loukattiin "eräitä yleisiä oikeusperiaatteita, erityisesti yhdenvertaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta" ja rikottiin "EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa ja asetuksen N:o 17 15 artiklaa".

25. Ensimmäinen näistä moitteista on vakava, minkä lisäksi se mielestäni johtaa hyvin vaikeaan ongelmaan, kun otetaan huomioon, missä olosuhteissa ne eri yri-

tykset, joille päätös oli osoitettu, ovat voineet vedota oikeuksiinsa tuomioistuimessa.

26. Tyydyn tässä yhteydessä muistuttamaan, että päätöksen perustelut ovat sakkojen suuruuden määräämisen osalta hyvin suppeat vaikka kylläkin riittävät ja että komissio on vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyssä oikeudenkäynnissä tuonut tuomioistuimen kysymykseen vastatessaan esiin niitä tekijöitä, jotka se oli ottanut huomioon sakkojen määristä päättäessään.

27. Seuraamuksen kohteeksi joutuneet yritykset ovat näin ollen voineet esittää tätä seikkaa koskevat väitteensä suullisessa käsittelyssä.

28. Tämän vuoksi ei voida katsoa, että sen jälkeen, kun on tarkasteltu KNP:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamaa kannetta ja KNP:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esittämää vastauskirjelmää, valituksenalaisen tuomion 112 kohdassa oleva toteamus olisi täysin perusteltu.

29. Mihin seikkaan voidaan nyt sitten tukeutua ratkaistaessa, onko KNP:n esittämä arvostelu aiheellista?

30. Ensimmäinen varma seikka on se, että kun Badische on hallinnollisen menettelyn aikana vastannut komission pyyntöön ilmoittaa liikevaihtonsa, se on esittänyt taulukon, jonka komissio on liittänyt nyt vireillä olevassa oikeudenkäynnissä esittämäänsä vastineeseen ja jossa on erotettu kokonaisliikevaihto ja muille kuin samaan konserniin kuuluville yrityksille suuntautuneesta myynnistä kertynyt liikevaihto, ja todennut näin: "Määrät, jotka on tarkoitus jalostaa lopputuotteiksi konsernin sisällä, eivät olleet eivätkä ole käytettävissä kartonkimarkkinoilla. Niitä ei näin ollen voida ottaa huomioon yrityksemme markkinaosuuksia määritettäessä."

31. Toinen seikka on se, ettei päätöksessä ole mitään sellaista, minkä perusteella KNP olisi voinut tietää, onko komissio hyväksynyt tämän käsityksen.

32. Kolmas seikka on se, että KNP ei vielä silloinkaan, kun se oli saanut tietoonsa komission ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä esittämät tiedot, voinut olla varma tältä osin, koska komissio on vasta istunnossa paljastanut, ettei se ollut käyttänyt KNP:n osalta vuoden 1990 liikevaihtoa, kuten se oli tehnyt muiden seuraamuksen kohteeksi joutuneiden yritysten osalta vaan — syistä, joista se on esittänyt selvityksen ja jotka eivät vakuuttaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta — vuoden 1989 liikevaihtoa.

33. Valittaja on siis vasta suullisessa käsittelyssä voinut todeta, että huomioon oli otettu Badischen koko liikevaihto.

34. Näissä olosuhteissa valittajan ei varmastikaan ole ollut helppoa yhtäkkiä kehittää tilanteeseen sopivaa kannanottoa, kun todellinen tilanne on selvinnyt sille. On kysyttävä, onko valittaja kuitenkin kehitellyt väitteitä, joiden osalta sillä oli oikeus odottaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ottaa ne huomioon joko hyväksyen tai hyläten ne.

35. On varmaa, että valittaja on nostanut kysymyksen esiin, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 98 kohdassa todennut KNP:n väittäneen, että komissio "on virheellisesti ottanut huomioon konsernin sisäisen kartonginmyynnin".

36. Kaikki riippuu siis siitä, onko KNP esittänyt pelkän toteamuksen vai onko se todella esittänyt väitteitä. Ensin mainitussa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli todella oikeus todeta, "ettei kantaja ole esittänyt mitään todisteita, joilla voitaisiin näyttää toteen, ettei komission olisi pitänyt ottaa tätä myyntiä huomioon sakkoa laskiessaan", vaikkakaan valittajan ei mielestäni olisi tarvinnut esittää todisteita, koska konsernin sisäisen ja ulkoisen myynnin erittely oli ilmoitettu jo hallinnollisessa menettelyssä, vaan *oikeudellisia* syitä. Jälkimmäisessä tapauksessa on katsottava, että tähän kolmanteen valitusperusteeseen sisältyvät kaksi ensimmäistä moitetta ovat perusteltuja ja että on pohdittava, onko tuomio kumottava.

37. Olen taipuvainen uskomaan, ettei valittaja ole todella esittänyt väitteitä, koska on vaikea ymmärtää, miksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi laiminlyönyt väitteiden hylkäämisen, jos ne kerran oli esitetty, sillä väitteiden hylkääminen olisi ollut helppoa, koska niin on tehty myös asiassa Europa Carton vastaan komissio samana päivänä annetussa tuomiossa;[3] myös tässä asiassa kantaja oli riitauttanut sisäisten myyntien huomioon ottamisen.

38. En kuitenkaan voi väittää olevani tästä varma, vaikka komissio väittää asiamiestensä muistavan, että "valittajan asianajaja ei millään tavalla selvittänyt, *miksi* nämä sisaryhtiölle tapahtuneet myynnit pitäisi vähentää".

39. Tällaisessa tilanteessa minusta näyttää siltä, että epäilyjen on koiduttava KNP:n hyväksi, etenkin jos otetaan huomioon, että se on joutunut esittämään väitteensä kaikkea muuta kuin ihanteellisessa tilanteessa, kuten olen edellä todennut. Ennen kuin päädytään kumoamiseen, on kuitenkin tutkittava, onko kumoaminen perusteltua, kun otetaan huomioon, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että "vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion perustelut ovat yhteisön oikeuden vastaisia, valitus on hylättävä, jos tuomiolauselma on muiden oikeudellisten perusteiden johdosta perusteltu".[4]

40. Tämän vuoksi on mielestäni tutkittava valittajan esittämä kolmas moite, joka koskee asiakysymystä eli sakon suuruutta

3 — Asia T-304/94, Europa Carton v. komissio, tuomio 14.5.1998 (Kok. 1998, s. II-869, 120—131 kohta).

4 — Asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992 (Kok. 1992, s. I-3755, 28 kohta).

määrättäessä huomioon otetun liikevaihdon määrittämistä.

41. Käsitykseni mukaan on kuitenkin oikein, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole katsonut komission toimineen virheellisesti ottaessaan huomioon Badischen kokonaisliikevaihdon kartonkialalta.

42. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nimittäin todennut edellä mainitussa asiassa Europa Carton antamassaan tuomiossa seuraavaa:

"Se, että — — sisäisten kartongintoimitusten arvoa ei otettaisi huomioon, merkitsisi väistämättä vertikaalisesti integroitujen yhtiöiden perusteetonta suosimista.

Kartellista saatua hyötyä ei tässä tilanteessa voitaisi ottaa huomioon, ja kyseinen yritys välttyisi seuraamukselta, joka on oikeassa suhteessa sen asemaan niiden tuotteiden markkinoilla, joiden osalta kilpailusääntöjä on rikottu."

43. Tämän vuoksi katson, että kolmas valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste, joka koskee kilpailusääntöjen rikkomisen alkamisajankohdan vahvistamista erään konserniyhtiön osalta

44. Valittaja väittää, että komissio on samalla kertaa loukannut yhdenvertaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta ja rikkonut EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa (josta on tullut EY 253 artikla) ja 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus)[5] 15 artiklaa, kun se on sakon suuruutta määrätessään katsonut valittajan olevan vastuussa Badischen toimista, jotka merkitsivät kilpailusääntöjen rikkomista, vuoden 1986 puolivälistä lähtien, vaikka valittaja oli hankkinut Badischen omistukseensa vasta 1.1.1987, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on itse rikkonut yhteisön oikeutta ja erityisesti perusteluvelvollisuutta, kun se on mitään selvitystä esittämättä hyväksynyt tämän menettelytavan, vaikka valittaja oli riitauttanut sen.

45. Tässä — samoin kuin edellisen valitusperusteen kohdalla — komissio kiistää valittajan väitteiden paikkansapitävyyden. Komissio esittää seuraavaa: "Sen enempää kanteessa kuin vastauskirjelmässäkään ei ole mitään jälkeä tällaisesta sakon suuruuden määräämistä koskevasta kanneperusteesta tai väitteestä. Komission asiamiehet eivät myöskään muista, että tämä seikka olisi tuotu esiin istunnossa." Komissio katsoo tämän perusteella, että valitusperuste on jätettävä tutkimatta.

5 — EYVL 1962, 13, s. 204.

46. Ennen kuin tarkastellaan, onko asia todella näin, on todettava, että — kuten KNP väittää — valituksenalaisessa tuomiossa ei ole missään vaiheessa todellakaan käsitelty sitä, mistä alkaen KNP:n voitiin katsoa olevan vastuussa Badischen osallistumisesta kartelliin, vaikka sitä, milloin Badischen osallistuminen kartelliin on päättynyt, on tarkasteltu valituksenalaisen tuomion 55—60 kohdassa.

47. Onko tämä vaikeneminen merkki siitä, ettei KNP ollut missään vaiheessa tuonut tätä kysymystä esiin? Jos KNP selittää, että se on kiinnittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen huomion tähän päätöksen kiistanalaiseen osaan vasta istunnossa, ollaan saman ongelman edessä kuin kolmannen valitusperusteen yhteydessä. Uskaltaisin kuitenkin sanoa, että tilanne ei ole tämä.

48. KNP:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esittämiä kirjelmiä tarkasteltaessa voidaan nimittäin todeta, että vaikka valittajalla ei ollut yksityiskohtaisia tietoja sakon laskentatavasta, se on päätöksen 149 perustelukappaleen, jossa todetaan, että "KNP on myös koko kyseessä olevan ajan omistanut 95 prosenttia saksalaisesta kartonginvalmistajasta Herzbergerpapierfabrikista, johon kuului myös Badische Kartonfabrik", johdosta todennut, että Badische oli kuulunut konserniin vasta 1.1.1987 lähtien, ja pyytänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ratkaisemaan, mitä siitä seuraa.

49. Väitteet ja perustelut, joita valittaja on kehitellyt tältä osin, on esitetty kannekirjelmän 7 ja 8 kohdassa sekä 12—14 kohdassa ja vastauskirjelmän 7 kohdassa on muistutettu Badischen hankinta-ajankohdasta.

50. Komissio on siis väärässä todetessaan, että KNP moittii neljännessä valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole vastannut väitteeseen, jota ei todellisuudessa ollut esitetty. Näin ollen on katsottava, että neljäs valitusperuste on otettava tutkittavaksi.

51. Voiko neljäs valitusperuste kuitenkaan johtaa siihen, että valituksenalainen tuomio todetaan virheelliseksi?

52. Komissio on tätä valitusperustetta koskevassa kannanotossaan todennut seuraavaa: "Komissio muistuttaa uudelleen täysin toissijaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa vahvistanut sakon määräksi 2 700 000 ecua käyttäen siten täyttä harkintavaltaansa (114 kohta). Koska yhteisöjen tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta ottaa välittömästi selvää tosiseikoista, — — se ei voi käyttää tällaista

täyttä harkintavaltaa valitusta käsitellessään."

53. Mielestäni nämä toteamukset ovat seurausta valitettavasta sekaannuksesta. Se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käyttänyt täyttä harkintavaltaansa sakon määrää vahvistaessaan, ei voi mitenkään merkitä, ettei yhteisöjen tuomioistuin voisi valitusta ratkaistessaan kumota sakon määrää koskevaa ratkaisua.

54. Täydellä harkintavallalla ei nimittäin ole mitään tekemistä mielivallan kanssa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on tietenkin vapaus arvioida, mille tasolle sakon on asetuttava, mutta tämän arvioinnin on tapahduttava sääntöjen mukaisesti ja erityisesti perustuttava paikkansapitäviin tietoihin.

55. Tämä ilmenee hyvin selvästi asiassa Ferriere Nord vastaan komissio 17.7.1997 annetusta tuomiosta,[6] jossa todetaan seuraavaa:

"Sakon kohtuuttomuudesta on todettava, että sen jälkeen kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ratkaissut täyden tuomiovaltansa perusteella yhteisön oikeuden rikkomisesta yrityksille määrättyjen sakkojen suuruuden, yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole korvata kohtuullisuussyistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintaa omallaan, kun se käsittelee oikeuskysymyksiä valituksen yhteydessä (asia C-310/93 P, BPB Industries ja British Gypsum v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. I-865, 34 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on sitä vastoin toimivaltainen tutkimaan, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitellyt oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkia kantajan esittämiä väitteitä, joilla pyritään sakon poistamiseen tai pienentämiseen.

Ensinnäkin on todettava (ks. asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996, Kok. 1996, s. I-1611), että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa yhtäältä määritellään ne edellytykset, joiden on täytyttävä, jotta komissio voisi määrätä sakkoja (sakon määräämisen edellytykset), ja yksi näistä edellytyksistä liittyy kilpailusääntöjen rikkomisen tahallisuuteen tai tuottamuksellisuuteen. Toisaalta sen toisessa alakohdassa säädetään sakon suuruuden määrittämisestä siten, että perusteena määrittämisessä käytetään kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta ja kestoa."

56. Nyt esillä olevassa asiassa on kuitenkin ilmeistä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täyden harkintavaltansa perusteella katsonut olevan oikein, että KNP:n katsottiin olevan vastuussa Badischen käyttäytymisestä vuoden 1986 puolivälistä lähtien. Jo valituksenalaisen tuomion 96—114 kohdan perusteella voidaan nimittäin todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli jättänyt täysin huomiotta KNP:n vastaväitteet, joiden mukaan se oli hankkinut Badischen omistukseensa 1.1.1987, ja ettei se ollut missään

6 — Asia C-219/95 P, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4411, 31 ja 32 kohta).

vaiheessa aikonut kyseenalaistaa komission väitettä, jonka mukaan valittajan oli katsottava olevan vastuussa Badischen harjoittamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta ajalta, joka oli 60/60 kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta, eli vuoden 1986 puolivälistä huhtikuuhun 1991.

57. Tällainen täyden harkintavallan käyttö merkitsee selvästi toimivallan ylitystä, koska arviointivallan käyttö on lainmukaista vain, jos se perustuu paikkansapitäviin tosiseikkoihin. Minun on siis pakko ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaisi valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin KNP:lle määrätyn sakon suuruudeksi on siinä vahvistettu 2 700 000 ecua, koska KNP:n on katsottu olevan vastuussa Badischen harjoittamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta vuoden 1986 puolivälistä lähtien.

58. Mielestäni asiaa ei tämän kumoamisen johdosta kuitenkaan pidä palauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen. Sen ratkaisemiseksi, mitä seurauksia kumoamisesta aiheutuu, ei nimittäin ole tarpeen tutkia tosiseikkoja ja antaa asianosaisille tilaisuutta esittää kannanottojaan, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sakkojen yleistä tasoa koskevan arvioinnin oikeellisuutta ei kyseenalaisteta.

59. Riittää, kun ratkaistaan, mitä seurauksia aiheutuu siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on Badischen osalta käyttänyt perusteena liian pitkää kilpailusääntöjen rikkomisen kestoaikaa, ja alennetaan sakkoa vastaavasti.

60. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että asia voidaan ratkaista aineellisesti, ja käyttää itse asetuksessa N:o 17 yhteisöjen tuomioistuimille annettua täyttä harkintavaltaa ja tätä harkintavaltaa käyttäen alentaa KNP:lle määrätyn sakon 2 600 000 euroksi.

Oikeudenkäyntikulut

61. On selvää, että vaikka valituksenalainen tuomio kumotaan vain jonkin kohdan osalta, kumoamisen on vaikutettava myös oikeudenkäyntikuluihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion mukaan valittajan oli vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava puolet komission oikeudenkäyntikuluista, ja komission oli vastattava puolesta omia oikeudenkäyntikulujaan.

62. Ehdotan, että tätä jakoa muutetaan niin, että valittajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava vain kaksi viidesosaa komission oikeudenkäyntikuluista. Valitusmenettelystä aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen osalta katson, että koska valittaja on suurimmaksi osaksi hävinnyt valituksensa, on asianmukaista, että valittajan on vastattava omista kuluistaan ja että se velvoitetaan korvaamaan kaksi kolmasosaa komission kuluista.

Ratkaisuehdotus

63. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-309/94, KNP BT vastaan komissio, 14.5.1998 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin siinä on vahvistettu valittajalle määrätyn sakon suuruudeksi 2 700 000 ecua ja siltä osin kuin valittajan on sen mukaan vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava puolet Euroopan yhteisöjen komission oikeudenkäyntikuluista ja Euroopan yhteisöjen komission on vastattava puolesta omia oikeudenkäyntikulujaan.

— Sakko vahvistetaan 2 600 000 euroksi.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäynnin osalta valittajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava kaksi viidesosaa Euroopan yhteisöjen komission oikeudenkäyntikuluista, ja yhteisöjen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäynnin osalta valittajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava kaksi kolmasosaa Euroopan yhteisöjen komission oikeudenkäyntikuluista.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäynnin osalta Euroopan yhteisöjen komission on vastattava kolmesta viidesosasta omia oikeudenkäyntikulujaan ja yhteisöjen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäynnin osalta yhdestä kolmasosasta omia oikeudenkäyntikulujaan.

— Muilta osin valitus hylätään.